

Ud af busken og ind i de klinisk etiske komitéer

Etik er en del af alle mellemmenneskelige forhold og handler både om, *hvad* vi gør, og ikke mindst *hvordan* vi gør. Etikken udtrykker vores værdier, personligt og kulturelt. Klinisk etik er udsprunget af medicinsk bioetik og omhandler mere specifikt sundhedsprofessionelles etiske dilemmaer og problemstillinger oplevet i det patientrelaterede kliniske arbejde.

I vores arbejde som læger præges vi af en fælles tilgang til mange problemstillinger, bl.a. ved at sikre ensretning af udredning og behandling med instrukser, standarder og pakker, der bygger på erfaring og i bedste fald evidens. Derved effektiviseres arbejdsgange til glæde for både patienten, lægen og systemet. Det er vigtigt, at vi i effektivitetens navn husker på helheden. Patientens unikke helhed, der er et resultat af netop dette menneskes historie, vilkår, værdier og præferencer. Hverdagen i det fortravlede moderne sundhedsvæsen levner ofte ikke mange minutter til det individualiserede helhedsperspektiv i mødet med patienten.

Hvis det syge menneske kommer i en situation, hvor det bliver ude af stand til at ytre sig om sine ønsker for egen behandling, hvem kender så til dette menneskes baggrund og dybeste ønsker? Familien? – måske. Lægen? – næppe altid. Alligevel skal lægen træffe vigtige beslutninger om behandling på andres vegne. Det bliver forhåbentlig altid gjort efter bedste skøn og grundige overvejelser. Det etiske dilemma opstår, når der ikke er en åbenbar rigtig beslutning, når man lige så godt kan vælge den ene som den anden løsning, velvidende at begge løsninger har væsentlige konsekvenser for de involverede. Hvordan spiller lægens egne værdier, normer og erfaringer ind på beslutningen? Hvordan løses dilemmaet i behandlerteamet? Diskuteres det åbent, eller beslutter lægen alene? Mon ikke alle læger har oplevet at træffe vidtrækkende beslutninger, der bliver ved med at nage som en sten i skoen

I de klinisk etiske komitéer ser vi disse sager. Personalet benytter komitéen til at få identificeret, analyseret og belyst deres etiske problem i et rum af tværfaglige sundheds- og andre fagprofessionelle med viden inden for klinisk etik. Et rum, hvor man åbent, undersøgende og med en vis systematik belyser bevæggrunde og handlemuligheder. Værdier og etiske temaer som autonomi, respekt, livskvalitet, retfærdighed, sårbarhed, integritet, at gøre det gode og undgå at skade er centrale i mange af disse refleksionsprocesser.

Pædiatrien har særlige præmisser, da beslutninger om behandling træffes mellem læge og forældre med

kun begrænset alderssvarende involvering af barnet. Lægens og forældrenes etiske værdier og holdninger får her stor betydning. Derfor er det næppe tilfældigt, at netop pædiatrien på Rigshospitalet var det første speciale til at oprette en etisk komité. I denne udgave af Ugeskrift for Læger redegøres for komitéens første to års erfaringer [1].

På landets hospitaler er der etableret 10-12 klinisk etiske komitéer inden for det seneste årti. Mange af komitéerne har oplevet en stor interesse for det etiske arbejde, der vidner om et behov for etiske drøftelser i den kliniske verden – men også en vis tøven fra de sundhedsprofessionelle, når det handler om at indlevere cases til komitéerne. Imidlertid er komitéerne ikke overdommere på klinikerens beslutninger i etisk vanskelige situationer, men tilbyder respektfuldt følgeskab i den etiske refleksion – og ikke en facitliste – klinikerne må selv træffe sin beslutning efterfølgende.

Etiske problemstillinger behandles bedst så tæt på den kliniske hverdag som muligt. Etikken kan gøres tydeligere og italesættes i et fælles sprog, og dermed blive en integreret del af vores kliniske arbejde med patienter, pårørende og kolleger. Det kan måske lette »den moralske byrde«, der kan opstå i det komplekse arbejde med syge mennesker, men også bidrage med en ny indsigt i en dimension af lægens arbejde, der traditionelt ikke har været fokuseret på i den synlige daglige praksis.

Så derfor, gode kliniker: Kom ud af busken og bring dine dilemmaer ind i de klinisk etiske komitéer. Og kære komitéer: Kom ud i de kliniske team og bidrag til den etiske refleksion og afklaring, der hvor dilemmaerne opstår og opleves.

LITTERATUR

1. Uldall P, Andersen M, Greisen G et al. Landets første klinisk etisk komité for pædiatri. Ugeskr Læger 2015;177:V10140579.

LEDER

Pernille Wendtland
Edslev

Ugeskr Læger
2015;177:V67470

KORRESPONDANCE:

Pernille Wendtland Edslev,
Børneafdelingen,
Afsnit for Hæmatologi og
Onkologi, Aarhus
Universitetshospital,
E-mail: pernedsl@rm.dk

INTERESSEKONFLIKTER:

Forfatterens ICMJE-formular er tilgængelig sammen med lederen på Ugeskriftet.dk